

Załącznik do Uchwały Nr III/29/10
Rady Miasta Piotrkowa Tryb.
z dnia 29 grudnia 2010 roku

**MIEJSKI PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
DLA MIASTA PIOTRKOWA TRYBUNALSKIEGO
NA 2011 ROK**

Pełnomocnik Prezydenta Miasta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych, Zdrowia i Pomocy Społecznej

Piotrków Trybunalski, grudzień 2010 roku

W 2009 roku przeprowadzono szczegółowe badania pod nazwą: „Diagnoza zachowań ryzykownych dla zdrowia młodzieży w Piotrkowie Trybunalskim” i „Zachowania ryzykowne dla zdrowia wśród dorosłych mieszkańców Piotrkowa Trybunalskiego 2009”. W pierwszych badaniach udział wzięły dzieci i młodzież z pięciu grup wiekowych (13,14,15,16,17 lat) – łącznie 955 osób, w tym 535 chłopców i 420 dziewcząt. Przewaga chłopców spowodowana jest przede wszystkim faktem, iż dziewczęta rzadziej uczęszczają do takich szkół jak technika, czy też zasadnicze szkoły zawodowe. Badaniem objęto szkoły podstawowe, gimnazja i szkoły ponadgimnazjalne, mieszczące się na terenie miasta. Wszyscy badani wyrazili chęć uczestnictwa w anonimowych badaniach, które zostały przeprowadzone z dużą starannością przez studentów Uniwersytetu Humanistyczno – Przyrodniczego - filii w Piotrkowie Trybunalskim, Wydziału Nauk Społecznych.

Poniżej, w dużym skrócie przedstawiono wnioski, których dostarczyła pierwsza część Diagnozy przeprowadzonej wśród dzieci i młodzieży (drugą część poznamy w pierwszej połowie 2011 roku):

- w porównaniu z wcześniejszymi badaniami można stwierdzić, że zmniejszeniu uległa liczba młodych ludzi, którzy sięgają po takie używki, jak: alkohol, papierosy i narkotyki;
- dziewczęta coraz częściej dorównują chłopcom zarówno w ilości, jak również częstotliwości wypijanego alkoholu – trzynastoletnie dziewczęta piją częściej niż trzynastoletni chłopcy;
- współczesna młodzież jest szczególnie podatna na podejmowanie zachowań szkodliwych dla zdrowia w czasie ważnych zmian adaptacyjnych, związanych np. ze zmianą szkoły z podstawowej na gimnazjalną i później z gimnazjalnej na ponadgimnazjalną . Najbardziej narażona na zażywanie substancji psychoaktywnych jest młodzież w wieku około 15 roku życia;
- zdecydowana większość badanych pozytywnie ocenia programy profilaktyczne przeprowadzane w ich szkołach i deklaruje swój udział w tego typu zajęciach. Młodzież wolałaby jednak, aby unikać tzw. „pogadank” i pójść w kierunku szczegółowo zaplanowanych aktywnych zajęć o szerszym zakresie¹.

Drugim badaniem objęto dorosłych mieszkańców Piotrkowa Trybunalskiego – uczestniczyło w nim niespełna 37% mężczyzn i nieco ponad 63% kobiet. Jeśli chodzi o strukturę wieku, to 29,81% próby stanowili ludzie młodzi – do 25 roku życia, z czego

¹ zob. Łuczak J., *Diagnoza zachowań ryzykownych dla zdrowia młodzieży w Piotrkowie Trybunalskim*, Piotrków Trybunalski 2009, s. 42-43.

prawie 17% to studenci. Osoby w wieku emerytalnym stanowiły 21,12% badanej zbiorowości, przy czym emeryci i renciści to prawie 27% próby.

Poniżej przedstawiono wycinek ogólnych wniosków, których dostarczyła Diagnoza przeprowadzona wśród dorosłych:

- ponad połowa badanych zgadza się ze stwierdzeniem, że w naszym społeczeństwie istnieje przyzwolenie na picie alkoholu, a 39% pytanych raczej zgadza się z tym stwierdzeniem;
- 42,5% pytanych o częstotliwość picia alkoholu stwierdziła, że w ich najbliższej rodzinie pije się alkohol tylko podczas uroczystości, zgodnie ze zwyczajem, a 21% respondentów odpowiedziało, że w ich kręgu rodzinnym pije się alkohol bardzo rzadko i właściwie tylko przy specjalnych okazjach. Warto jednak zaznaczyć, że do picia alkoholu częściej przyznają się osoby samotne, pozostające w stałym wolnym związku i osoby będące w separacji ze swoim małżonkiem/małżonką. Ponad 81% „singli” pije alkohol. Do spożywania alkoholu przyznaje się ponad 85% badanych żyjących w wolnym związku oraz prawie 67% pytanych będących w separacji. Najrzadziej piją alkohol osoby pozostające w stanie wdowieństwa (32,3%). Ponadto najczęściej piją osoby z wykształceniem wyższym, niepełnym wyższym, pomaturalnym i średnim.
- alkohol częściej piją mężczyźni niż kobiety (80% mężczyzn i nieco ponad 60% kobiet);
- najczęściej spożywanym rodzajem alkoholu jest piwo. Drugim w kolejności najczęściej spożywanym alkoholem jest wino. Do jego picia przyznaje się niemal co piąty badany z grupy pijących alkohol. Wódka znajduje się dopiero na trzecim miejscu. Po wódkę sięga prawie 19% Piotrkowian;
- badani sięgają najczęściej po alkohol z trzech powodów: dla towarzystwa, bo lubią i dla poprawienia sobie nastroju;
- ponad 55% przebadanych Piotrkowian zdecydowanie zgadza się z opinią, że alkohol szkodzi zdrowiu, a 36% badanych uważa, że alkohol raczej szkodzi zdrowiu;
- istnieje zbieżność, jeśli chodzi o częstotliwość upijania się i uczestnictwo w wypadkach drogowych. Osoby, którym zdarzyło się upić wielokrotnie, częściej odpowiadały, że w ciągu ostatnich sześciu miesięcy uczestniczyły w wypadku drogowym (14%). Natomiast niemal 100% osób, które nigdy się nie upijały, nie były również w ostatnim czasie uczestnikami wypadku drogowego. Związek między

częstotliwością upijania się a uczestnictwem w wypadkach drogowych jest jednak dość słaby².

Ze względu na duże nakłady pracy i czasu związane z realizacją tego typu badań, planowane jest ich powtórzenie w 2011 roku.

Dołożono wszelkich starań, aby Program był dostosowany do potrzeb i sugestii ukazanych w „Diagnozie”. Wszelkie niedociągnięcia, które ujawniło badanie będą niwelowane poprzez systematyczną realizację zadań zawartych w Programie.

CHARAKTERYSTYKA PROGRAMU

I. CEL GŁÓWNY MIEJSKIEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Spośród wielu zagrożeń mających wpływ na zdrowie człowieka i jego funkcjonowanie w społeczeństwie, niewątpliwie olbrzymim problemem jest łatwy dostęp do różnego rodzaju używek i środków psychoaktywnych. Sytuację tą coraz częściej wykorzystują dzieci w wieku szkolnym i młodzież – alkohol jest w zasięgu ich rąk niemalże codziennie – na wycieczkach szkolnych, na imprezach, spotkaniach w grupach rówieśniczych. Ci, którzy wiedzą o niebezpieczeństwach, jakie niesie za sobą picie alkoholu, prawdopodobnie zastanowią się zanim sięgną po pierwszy kieliszek, czy też butelkę. Takich osób jednak jest coraz mniej. Dlatego też nie należy zapominać o tym, jak duże znaczenie ma budowanie w młodym człowieku świadomości o zagrożeniach i konsekwencjach spowodowanych piciem alkoholu.

Wokół nas żyje wiele rodzin, w których występuje problem alkoholizmu. W większości z nich wychowują się małe dzieci, które nie mają odpowiednich przykładów do naśladowania. Główny cel niniejszego Programu stanowi ukazywanie młodym ludziom bardziej alternatywnych form spędzania czasu wolnego i uświadamianie im, że tylko wychowanie w trzeźwości i przeciwdziałanie alkoholizmowi może zapobiec wielu niepowodzeniom w życiu każdego człowieka.

² zob. Jakubczak-Krawczyńska K., Pawlak A., *Zachowania ryzykowne dla zdrowia wśród dorosłych mieszkańców Piotrkowa Trybunalskiego 2009*, s. 34-48.

II. GRUPY DOCELOWE

Grupą docelową, do której skierowany jest Program są dzieci i młodzież z piotrkowskich szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych oraz osoby, które już są uzależnione od alkoholu i szukają wsparcia w Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Realizatorami Programu natomiast są: członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, stowarzyszenia niosące pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom, Poradnia dla Osób z Problemem Alkoholowym, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, Kościoły, Punkt konsultacyjny „Pomarańczowa Linia”, szkoły, placówki oświatowe, placówki opiekuńcze, Środowiskowa Świetlica Socjoterapeutyczna „Bartek”, Świetlica Socjoterapeutyczna „Oratorium”, Miejski Ośrodek Kultury, Rady Osiedli i Ośrodek Sportu i Rekreacji.

W oparciu o Program, realizatorzy, o których mowa powyżej będą podejmować działania na rzecz minimalizowania zjawiska alkoholizmu na terenie naszego miasta.

III. DZIAŁANIA

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i osób zagrożonych uzależnieniem

- 1.1. Współpraca z poradnią wspomagającą proces wychodzenia z uzależnienia

2. Udzielanie wsparcia i pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie

- 2.1. Wspieranie działalności świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży
- 2.2. Wspieranie działalności Ośrodka Interwencji Kryzysowej
- 2.3. Organizacja wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży – kolonii oraz obozów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży z rodzin alkoholowych i dotkniętych przemocą domową
- 2.4. Organizacja zajęć dla dzieci i młodzieży podczas ferii zimowych

- 2.5. Kierowanie na badania w celu ustalenia stopnia uzależnienia od alkoholu
- 2.6. Kierowanie do Sądu wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu
- 2.7. Doposażenie placów gier, zabaw i boisk, na których będą realizowane programy profilaktyczne

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo – rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci i młodzieży uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych, udział w ogólnopolskich kampaniach i podejmowanie inicjatyw lokalnych dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

- 3.1. Realizacja programów profilaktycznych skierowanych do dzieci, młodzieży oraz rodziców, promujących zdrowy styl życia, informowanie o uzależnieniach i ich skutkach, edukację psychologiczną i społeczną, edukację prawną oraz działania interwencyjne
- 3.2. Koordynowanie Ogólnopolskiej Kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł”
- 3.3. Organizacja Piotrkowskiego Dnia Profilaktyki z udziałem dzieci ze szkół gimnazjalnych
- 3.4. Prowadzenie badań diagnostycznych i ich publikacja oraz monitorowanie problemu uzależnień (od alkoholu, narkotyków, internetu, telewizji oraz telefonów komórkowych) pozwalających ocenić aktualny stan
- 3.5. Organizowanie i dofinansowywanie szkoleń i seminariów z zakresu problemów uzależnień, działań profilaktycznych, metod wczesnej diagnozy i interwencji dla grup zawodowych: policjantów, strażników miejskich, kuratorów sądowych, pracowników socjalnych, pielęgniarek środowiskowych, lekarzy, pedagogów, nauczycieli i wychowawców
- 3.6. Prowadzenie działań na rzecz dożywiania dzieci i młodzieży uczestniczących w pozalekcyjnych formach spędzania wolnego czasu i zajęciach socjoterapeutycznych, plastycznych i innych

3.7. Zakup fachowej literatury oraz środków audiowizualnych dla instytucji prowadzących działalność profilaktyczną

4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej profilaktyce i rozwiązywaniu problemów alkoholowych

4.1. Współpraca i wspieranie stowarzyszeń abstynenckich, grup wsparcia w zakresie propagowania zdrowego stylu życia

4.2. Kampania na rzecz rodziny

5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Zadania interwencyjne i kontrolne są realizowane poprzez bieżące kontrole przeprowadzane przez członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Natomiast w roli oskarżyciela publicznego przed właściwym sądem występują Przewodniczący i Sekretarz Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

6. Wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Powyższe działanie jest na bieżąco monitorowane, a jego realizacja nastąpi w przypadku pojawienia się takiej konieczności

IV. REZULTATY I PRODUKTY

Do rezultatów twardych Programu zaliczyć należy przede wszystkim: realizację programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży z piotrkowskich szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych; rozwój Poradni dla Osób z Problemami Alkoholowymi, co w konsekwencji zaowocuje utrzymaniem poziomu jakości usług świadczonych przez Poradnię, np. poprzez organizację dodatkowych zajęć terapeutycznych dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin; organizacja

wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży z rodzin alkoholowych i dotkniętych przemocą domową; organizacja Piotrkowskiego Dnia Profilaktyki, w którym udział wezmą dzieci uczęszczające do szkół piotrkowskich; prowadzenie badań diagnostycznych oraz monitorowanie problemu uzależnień od środków odurzających, co pozwoli na bieżącą obserwację trendów na terenie miasta; kierowanie do sądu wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

Rezultatami miękkimi będą: zwiększenie świadomości młodych ludzi w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi; poszerzenie wiedzy dzieci i młodzieży na temat skutków zażywania środków odurzających; nabycie umiejętności prowadzenia dyskusji w grupie i wyrażania swoich poglądów.

V. BUDŻET PROGRAMU - zgodny z planem finansowym miasta na 2011 rok.

Lp.	Zadania	Realizatorzy i partnerzy
1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i osób zagrożonych uzależnieniem.		
1.1.	Współpraca z poradnią wspomagającą proces wychodzenia z uzależnienia	Poradnia dla Osób z Problemami Alkoholowymi
2. Udzielanie wsparcia i pomocy psychospołecznej i prawnej rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.		
2.1.	Wspieranie działalności świetlic środowiskowych i socjoterapeutycznych dla dzieci i młodzieży	Kościoły, stowarzyszenia, MOK
2.2.	Wspieranie działalności Ośrodka Interwencji Kryzysowej	MOPR
2.3.	Organizacja wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży – kolonii oraz obozów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży z rodzin alkoholowych i dotkniętych przemocą domową	MOPR, szkoły, placówki opiekuńcze, kościoły,
2.4.	Organizacja zajęć dla dzieci i młodzieży podczas ferii zimowych	OSiR, szkoły, MKRPA, MOK
2.5.	Kierowanie na badania w celu ustalenia stopnia uzależnienia od alkoholu	MKRPA
2.6.	Kierowanie do Sądu wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu	MKRPA

2.7	Doposażenie placów gier, zabaw i boisk, na których będą realizowane programy profilaktyczne	MKRPA
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo – rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci i młodzieży uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych, udział w ogólnopolskich kampaniach i podejmowanie inicjatyw lokalnych dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.		
3.1.	Realizacja programów profilaktycznych skierowanych do dzieci, młodzieży oraz rodziców, promujących zdrowy styl życia, informowanie o uzależnieniach i ich skutkach, edukację psychologiczną i społeczną, edukację prawną oraz działania interwencyjne	Szkoły oraz placówki oświatowe i opiekuńcze, Poradnia Psychologiczna – Pedagogiczna, „Pomarańczowa Linia”, MOPR, OIK, świetlice środowiskowe
3.2.	Koordinowanie Ogólnopolskiej Kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł”	OSiR, MKRPA, szkoły, kluby sportowe, stowarzyszenia, MOK
3.3.	Organizacja Piotrkowskiego Dnia Profilaktyki z udziałem dzieci ze szkół piotrkowskich	Szkoły, MKRPA, OSiR, MOK
3.4.	Prowadzenie badań diagnostycznych i ich publikacja oraz monitorowanie problemu uzależnień (od alkoholu, narkotyków, internetu, telewizji oraz telefonów komórkowych) pozwalających ocenić aktualny stan	Szkoły oraz placówki oświatowe i opiekuńcze, świetlice środowiskowe i socjoterapeutyczne, MKRPA, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, MOPR, KMP, Poradnia Psychologiczna – Pedagogiczna, „Pomarańczowa Linia”, OIK
3.5.	Organizowanie i dofinansowywanie szkoleń i seminariów z zakresu problemów uzależnień, działań profilaktycznych, metod wczesnej diagnozy i interwencji dla grup zawodowych: policjantów, strażników miejskich, kuratorów sądowych, pracowników socjalnych, pielęgniarek środowiskowych, lekarzy, pedagogów, nauczycieli i wychowawców	MKRPA, Poradnia dla Osób z Problemami Alkoholowymi, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, Policja, Straż Miejska, szkoły, świetlice
3.6.	Prowadzenie działań na rzecz dożywiania dzieci i młodzieży uczestniczących w pozalekcyjnych formach spędzania wolnego czasu i zajęciach socjoterapeutycznych, plastycznych i innych	Kluby sportowe, szkoły, świetlice, OSiR
	Zakup fachowej literatury oraz środków	

3.7.	audiowizualnych dla instytucji prowadzących działalność profilaktyczną	MKRPA, szkoły, Poradnia dla Osób z Problemami Alkoholowymi
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej profilaktyce i rozwiązywaniu problemów alkoholowych.		
4.1.	Współpraca i wspieranie stowarzyszeń abstynenckich, grup wsparcia w zakresie propagowania zdrowego stylu życia	Stowarzyszenia Abstynenckie
4.2.	Kampania na rzecz rodziny	MKRPA, OSiR, MOPR, MOK

5. Wynagrodzenia dla członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Zasady wynagradzania członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

- a) członkom MKRPA przysługuje wynagrodzenie za udział w pracach Komisji i Zespołów w wysokości 144,00 zł/brutto za każde posiedzenie,
- b) podstawę do wypłaty wynagrodzenia stanowi obecność na posiedzeniu Komisji oraz aktywny udział w pracach Zespołów merytorycznych potwierdzona podpisem na liście obecności,
- c) członkowie Komisji mogą otrzymać wynagrodzenie za jedno posiedzenie Komisji/Zespołu w danym dniu,
- d) członek Komisji może otrzymać wynagrodzenie maksymalne za cztery posiedzenia Komisji / Zespołu w ciągu miesiąca.

Koszt realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2011 rok wynosi 1.300.000,00 zł.

VI. KONTROLA REALIZACJI PROGRAMU

- 1) Podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych projektów składają sprawozdanie Pełnomocnikowi Prezydenta Miasta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, opracowane na podstawie informacji przedłożonych przez jednostki realizujące Program do końca stycznia za rok poprzedni.
- 2) Pełnomocnik Prezydenta Miasta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych składa sprawozdanie Prezydentowi Miasta z realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki

i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla miasta Piotrkowa Trybunalskiego do końca lutego za rok poprzedni.

- 3) Prezydent Miasta składa sprawozdanie z realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla miasta Piotrkowa Trybunalskiego Radzie Miasta do 31 marca za rok poprzedni.